

Értékmegőrzés, innováció, múzeum.

Vámos Éva munkásságáról a múzeumügyben

Dr. Deme Péter

A Pulszky Társaság elnöke – Magyar Múzeumi Egyesület
petedem@gmail.com

DOI 10.23716/TT0.21.2017.07

Absztrakt:

Az előadó közel ötven éven át aránylag közelről kísérte figyelemmel Vámos Éva szakmai pályafutását, elsősorban múzeumi területen. Tevékenységük e téren olykor közel került, sőt, össze is fonódott. Mindketten szerepet játszottak a muzeális intézmények munkájában, feladataik felfogásában, értelmezésében főleg az 1989–90 után bekövetkezett jelentős változások idején. Vámos Éva életére és pályafutására talán a legjellemzőbb a hűség: az Országos Műszaki Múzeum, majd a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum volt egyetlen munkahelye. Eközben és emellett aktív, lelkes, kezdeményező tagja volt a hazai és a nemzetközi múzeumi közösségnek. Az előadás mindezeket kísérli meg röviden bemutatni.

Kulcsszavak: múzeumok, változások, innováció, múzeumi menedzsment.

Keywords: museums, changes, innovation, museum management

Tisztelt Tudományos Emlékezés! Kedves Kollégák! Kedves Lilly néni!*

Két okból vállaltam ezt a nem könnyű feladatot és témát. Egyrészt az Ő barátsága és az iránta érzett tisztelet sarkallt erre, másrészt, megvallom, az a tény, hogy 1990 óta aktívan, választmányi tagként, alelnökként, ügyvezető elnökként, 2011 óta pedig elnökként dolgozom a Pulszky Társaság-Magyar Múzeumi Egyesületben, amelynek sok irányba mutató érdeklődése és aktivitása mellett, Ő is mindvégig tagja volt. Abban a reményben, hogy megbocsátják, ha előadásomat szubjektíven kezdem, elsőként arra emlékszem vissza, hogy 1968 szeptemberében találkoztunk először Vámos

* Elhangzott a *Hagyomány, értékmegőrzés és innováció a tudományban* című ankéton 2017. február 16-án.

Évával az ELTE Bölcsészkarának akkori épületében, persze további néhány friss egyetemista társammal (köztük az itt jelenlévő és ugyancsak előadó Pók Attilával és Entz Gézával), akikkel abban az évben, lassan negyvennyolc és fél éve, együtt kezdtük a történelem-angol szakot.

Öt évig jártunk együtt. A tízfős csoportban — ahogy később az életutakból is kiderült — voltak angol-történelem szakosok és voltunk történelem-angol szakosok. Éva meg mindkettő volt, mintegy a híd szerepét játszotta közöttünk. Az egyetem után is, szinte élete végéig, Ő igyekezett a volt csoporttársak rendszeres találkozóit évente-kétévente összehozni, ilyenkor édesanyjával együtt gasztronómiai és szellemi jóltartásunkról egyaránt gondoskodva.

1973-ban, végzés után ő rögtön az Országos Műszaki Múzeumba került, s ez maradt első munkahelye haláláig. Végigjárta a ranglétrát, s tíz évig főigazgatóként vezette is az intézményt. Jómagam 1987-ben kerültem a múzeumok világába, s attól kezdve közelebbről tapasztalhattam meg soha meg nem álló, mindig tenni akaró és szelíden harcos mivoltát.

Az alábbiakban tehát nem a tudósról, a tudománytörténészről, a tudományszervezőről, a habilitált egyetemi tanárról, az intézményvezetőről kívánok szólni, annál is inkább, mert ez irányú tevékenységének csak kis szeleteit láthattam. Arról lesz szó, ami ebben a körben talán új információt is tartalmaz, hogy az elmúlt közel harminc évben miért és hogyan változott meg a magyar múzeumok, muzeális intézmények világa, társadalmi szerepe, s ebben a folyamatban hol helyezhető el, milyen szerepet játszott Vámos Éva.

Kicsit talán méltatlan is lesz ez a szereplés az Ő emlékéhez, mert nem igazán tudományos, mindössze két forrásmegjelölő jegyzet van benne. Elsősorban az emlékezetemre támaszkodom, amely tagadhatatlanul és természetesen szubjektív.

A múzeum a kultúra temploma

Az 1980-as évek második feléig a magyarországi muzeális intézményekben dolgozók többségére az a gondolkodásmód volt jellemző, amely szerint a múzeum a kultúra temploma, ahol ennek megfelelően kell viselkedni, a társadalomnak és az azt képviselő államnak pedig természetszerű kötelessége megfelelő forrásokat biztosítani az itt folyó munkához. Akkor is az volt általában a vélemény, hogy a kultúra, s ezen

belül a muzeális intézmények finanszírozása rossz vagy romlik, maradékelven működik, s ez nem mehet így tovább. És akkor is rendeztek a kollégák nagy és kis kiállításokat, többnyire tudományosan megalapozva, sok információval, de kevés tekintettel azokra, akik felkeresték e tárlatokat. Ahogy később megfogalmaztuk: még ekkoriban is inkább tudományos dolgozat volt a kiállítás, mint látogatóbarát (hogy egy később megjelenő fogalmat használjak). A kilencvenes évek fordulóján, a ma különbözőképpen nevezett társadalmi változás folyamatában hamar meg kellett tapasztalnunk (azóta meg még jó néhányszor), hogy a kultúra finanszírozása valóban maradékelven működik, s ha alig marad költségvetési keret, akkor nem is nagyon kapnak az intézmények. És azt is meg kellett tapasztalniuk az e területen működőknek, hogy a rájuk vonatkozó, őket érintő döntések a fejük felett, az ő megkérdezésük nélkül, sőt, a szakmai szempontok részbeni vagy teljes figyelmen kívül hagyásával születnek meg.

Ez volt az egyik, talán fő indoka, annak a mozgolódásnak, amely már 1987-től írásban is tetten érhető volt a *Múzeumi Hírlevél*-ben, s amelynek nyomán 1990 májusában Pécsen megalakították a Magyar Múzeumok Szövetségét, majd decemberben megtartották a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület alapító közgyűlését.¹⁸ Előbbi az intézményeket képviselte volna, a valóságban az intézményvezetők szervezete volt, s a kilencvenes évek végére ki is lehelte a lelkét. Utóbbi egyéni tagságon alapult és alapul a mai napig, s a sok, nem feltétlenül pozitív változás közepette és ellenére ma is aktívan működik. Vámos Éva kezdetétől, de legkésőbb 1992-től mindvégig aktív tagja volt a Pulszky Társaságnak.

Átalakulási folyamat

Az átalakulási folyamat során – talán még nagyobb megrázkódtatást okozva – az is világossá vált: nem tartható az a szakmán belül többségben lévő álláspont, hogy a múzeumok meg- és fenntartása a társadalom, és az állam természetes kötelezettsége. A fenntartók és a használók (széles körben

¹⁸ A kezdeteket gazdag anyaggal mutatja be az ÉRI ISTVÁN által szerkesztett és 1993-ban megjelent *Dokumentumok a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület létrejöttéről és 1991–1992. évi tevékenységéről* című, ma már ritkaságnak számító kiadvány. Ez képezte egyik alapját a társaság 25 éves történetét és tevékenységét a 2016. évi közgyűlésen röviden áttekintő elnöki előadásnak, amely itt olvasható: http://magyarmuzeumok.hu/tema/3264_25_eves_a_pulszky_tarsasag (letöltés időpontja: 2017. április 13.)

használt angol szóval a stakeholderek) számára igenis egyre inkább bizonyítani kellett a muzeális intézmények társadalmi, gazdasági és akár politikai fontosságát, hasznosságát, mert csak ebben az esetben volt esély arra, hogy akár az állam, akár az önkormányzatok a gyorsan romló gazdasági helyzetben hajlandók legyenek legalább az alapműködést finanszírozni, az állampolgárok pedig elfogadják, hogy többet kell fizetni a kiállítások megtekintéséért. Vagyis „a kultúra áru vagy nem áru” kérdése az előbbi irányba dőlt el, az intézményekre pedig egyre inkább szolgáltatóként tekintettek kívülről.

Érthető tehát, hogy az intézmények – és elsősorban a kisebbek, közülük is azok, amelyek már addig is tényleges részesei és közreműködői voltak az adott település kulturális és társadalmi életének – kezdték újragondolni és újrapozicionálni helyzetüket, átfogalmazni feladataikat, máshová tenni a hangsúlyokat. De az országos múzeumokban is mozgolódni kezdtek a fiatalabbak, a 40 év körüliek, többnyire középvezetők. Példaképpen: az akkoriban a szakterületen inkább csak megvetőleg emlegetett marketing megismerése érdekében a Pulszky Társaság közművelődési tagozata 1991-ben megszervezte az első múzeumi marketing tanfolyamot, ahol a résztvevők (köztük Vámos Éva is) a marketing eszközeivel ismerkedve keresték alkalmazásuk helyét és lehetőségeit a muzeális intézményekben.

Holland-magyar együttműködés a múzeumi menedzsment terén

A muzeális intézményrendszerben és a gondolkodásban, a társadalom igényeinek felfogásában és értelmezésében az ezredforduló idején végbement igen jelentős változások legfontosabb indikátora, eszköze azonban a holland-magyar együttműködés volt a múzeumi menedzsment terén. Ez azzal kezdődött, hogy 1992-ben holland-magyar múzeumi konferenciára került sor Noszvajon. A múzeumi terület felső- és középvezetőinek többsége előtt a kezdeményező holland fél több előadásban mutatta be az ottani múzeumi rendszer, évekkel korábban kezdődött – és még évekig tartó, széles körű együttműködés és egyeztetés igénybevételével megvalósított – szakmai átszervezését és korszerűsítését. A biztosítékot az akkori múzeumvezetők számára az vágta ki, amikor a holland kollégák az állami múzeumuk „privatizálásáról” beszéltek. Többen közülük ott is hagyták a rendezvényt idő előtt. Azok, akik ott maradtunk, a másnap

folytatódó program keretében tisztáztuk, hogy amit a hollandok angolul „privatizációnak” neveztek, az azt jelentette, hogy az állami múzeumokat „kiszervezik” a közvetlen állami irányítás alól és programjuk kialakításába, gazdálkodásuk ellenőrzésébe jobban bevonják a társadalom, a közösség képviselőit.

1993 és 2001 között több mint két tucat programot szervezett a Pulszky Társaság, elsősorban e célból megalakított menedzsment tagozata, melynek Vámos Éva is aktív tagja volt. Részen látogatásokról volt szó Hollandia múzeumaiban, az ott folyó munka és jelentős szervezeti átalakítások, valamint a műtárgyvédelem eredményeinek tanulmányozása, részben pedig többnapos tanfolyamok, az újfajta közönségigények és a lehetőségek feltárásáról, korszerű vezetési módszerek elsajátításáról. Ennek részletes ismertetése nem lehet most feladatom. Erről az érdeklődő hosszabb írást olvashat többek között a *Magyar Múzeumok* 1988. évi 1. és a 2002. évi 1. számában.¹⁹ Utóbbi a 2001 novemberében Budapesten rendezett kétnapos értékelő konferencián elhangzottakat foglalja össze.

Megtudhatjuk belőle: a kilenc évig tartó program során világossá váltak a magyar múzeumokat hátráltató strukturális problémák, a résztvevők pedig felismerték, fordulatra van szükség. A magyar múzeumokban vezetőként dolgozóknak és azzá válóknak el kell sajátítaniuk az új típusú vezetői ismereteket, képessé kell válniuk arra, hogy reagáljanak a piacgazdaság kihívásaira. A tanácskozáson az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója, Vámos Éva is érdekes előadást tartott, mégpedig az ICOM (Múzeumok Nemzetközi Tanácsa) 2001 júliusában, Barcelonában rendezett közgyűléséről és konferenciájáról.

Ezzel az egész szakterületre közvetlen és közvetett hatást kifejtő együttműködéssel kapcsolatban még három ténytet emelek ki.

Az első: az 1993-ban Keszthelyen e témában megtartott első workshop résztvevői, majd a továbbiak szervezői, s az itt elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazói között ott volt, s aktív szerepet játszott Vámos Éva is. Több más kollégával együtt vallotta és vállalta, hogy ez a képzés, amely a résztvevők aktivitására alapozott, s új megközelítések lehetőségét tárta a résztvevők elé, szerepet játszott szakmai és intézményi előrehaladásában, vezetői működésében.

¹⁹ Ez megtalálható itt is: www.magyar-muzeumok.hu (letöltés 2017. április 13.)

A második: a tíz évet átölelő, döntő mértékben a holland fél által finanszírozott, itthon pedig a Pulszky Társaság által szervezett szakmai tapasztalatszerző látogatások és workshopok során összesen mintegy száz magyar kolléga, többségükben akkor 40 év körüliek vagy fiatalabbak, szerzett ezen az úton elméleti és gyakorlati tapasztalatokat a múzeum mint intézmény vezetéséről, menedzseléséről. Sokan hasznosították, hasznosítják közülük ezeket mai munkájukban is. Abban is fontos szerepe volt ennek a programnak, hogy 2006-ban a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum keretében létrejött a Múzeumi Oktatási és Képzési Központ (2015-től Oktatási és Módszertani Központ), s az ottani akkreditált képzési formák tartalma is sok elemében támaszkodik a Hollandiában megismert, megtanult módszerekre, eszközökre, tapasztalatokra.

A harmadik: az 1995-től megjelenő *Magyar Múzeumok* című folyóiratban több írás rögzítette a tapasztalatokat, s ezen túl két önálló kiadvány is segítette a múzeumi menedzsment és a megelőző műtárgyvédelem szempontjainak érvényesülését intézményeinkben. Ezek ma már ritkaságszámba mennek, de a bennük megfogalmazottakat egyre szélesebb körben alkalmazzák, tekintik kiindulópontnak, minimálisan teljesítendő szintnek.

A *Magyar Múzeumok* című negyedéves periodika elindulása

A Pulszky Társaság alapítóinak kezdettől fogva szándékuk volt egy magazin jellegű folyóirat megjelentetése, amelynek elsődleges célja a muzeális intézményekben folyó gyűjtő- és tudományos feldolgozó munka, műtárgyvédelmi és kiállítási tevékenység, a kiadványok, a látogatóknak kínált programok és rendezvények szélesebb körű megismertetése volt. 1995 őszén végre, hosszú előkészítő munkát követően, negyedéves periodikaként elindult a *Magyar Múzeumok* című folyóirat. Gyakori, mondhatnám állandó szerzői között találhatjuk Vámos Évát, aki hol a Műszaki Múzeum programját, hol az ICOM szakbizottságának vagy hazai szervezetének rendezvényét, hol egy-egy fontos kiadványt ismertetett az olvasókkal.

A múzeumi területen végzett munkája itthon és főleg külföldön az ICOM keretében bontakozott ki legteljesebben. Volt vezetőségi tagja, sőt, emlékezetem szerint titkára is a Magyar Nemzeti Bizottságnak. Ő is sokat tett azért, hogy a szervezet ne csak életben maradjon a sok mindent

megrengető társadalmi-gazdasági változások közepette, hanem megerősödve kerüljön ki e változásokból és a korábbiaknál többet tegyen a hazai muzeológiai szakma nemzetközi beágyazottsága érdekében. E mellett, s ezt követően is egyre aktívabb és tekintélyesebb tagja volt az ICOM Műszaki Múzeumok és Gyűjtemények Bizottságának [Committee for Museums and Collections of Science]. És egyik spiritusuz rektora volt a Közép-európai Műszaki Múzeumok Uniója [MUT — Mitteleuropäische Union der Technikmuseen] szervezetének. Konferenciákat, találkozókat szervezett, előadásokat tartott, egyszóval része volt a muzeológia nemzetközi világának is. (Ez az is azért áll itt, mert a Nemzetközi Tudománytörténeti- és Filozófiai Unió [Union for the History and Philosophy of Science], keretében és tisztségviselőjeként sok éven át végzett munkájáról, melynek kiemelkedő állomása volt a Budapesten 2009-ben megtartott XXIII. Nemzetközi Tudomány- és Technikatörténeti Kongresszus, valamint a három évtizeden át kitartóan szervezett hazai tudomány- és technikatörténeti konferenciáiról és az azokról készült kiadványokról itt és most nem az én feladatom szólni.)

Honfoglalás 1100. évfordulója Emlékbizottság

A muzeális területen történő, szokásosnak nevezhető együttműködés mellett meg kell említenem még egy területet, ahol számíthattam, számíthattunk Éva javaslataira, közreműködésére. Az itt lévők egy része talán még emlékszik arra, hogy 1995-ben kormányzati döntés alapján létrejött a Honfoglalás 1100. évfordulója Emlékbizottság, amelynek titkársága a művelődési miniszter felügyelete mellett szervezte az állami és közösségi megemlékezéseket. A millicentenáriumi titkárság vezetőjeként két éven át többször volt szükségem Vámos Éva támogatására. Módom volt szükség esetén konzultálni, továbbá egyes programokban együttműködni Vele és az általa vezetett intézménnyel, képviselt szervezetekkel. Természetesen mindketten fontosnak tartottuk, hogy ezt az évfordulót és az ez alkalomból biztosított források egy részét a magyar műszaki-technikai múlt őrzésének fejlesztésére, a meglévő anyag feldolgozására és bemutatására fordítsuk. Nem véletlen, hogy Ő is azok között volt, akik megkapták a Millicentenáriumi Emlékermet.

A hazai muzeális intézmények változásának gyorsulása

A harmadik évezred első másfél évtizedében folytatódott, sőt, felgyorsult a hazai muzeális intézmények változása. Immár a fenntartó, illetve az állam részéről szakmai irányítást gyakorló minisztérium is

egyre inkább azt várta el kisebbektől és nagyobbaktól egyaránt, hogy újítsák meg, korszerűsítsék állandó kiállításait, friss és vonzó időszaki kiállításokat rendezzenek és egyre több, elsősorban ezekhez kapcsolódó múzeumpedagógiai, múzeumandragógiai programot kínáljanak. Az Európai Unió támogatásával kiírt pályázatok is elsősorban a közvetlen környezet, a helyi közösség, az oktatás számára ajánlott programok kidolgozását irányozták elő, s csak másodlagosan, olykor bújtatva volt mód a pályázó intézmény belső fejlesztésére, korszerűsítésére. Ma is több olyan EFOP [Emberi erőforrás fejlesztési operatív] programra pályázhatnak a kulturális (köztük a muzeális) intézmények, amelyek kifejezetten a társadalmi hasznosság és a közoktatás fejlesztése terén biztosítanak forrásokat számukra.

Így például a *Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért* című, öt milliárd forintos kerettel gazdálkodó program célja, hogy a kulturális intézmények támogassák a nevelési-oktatási intézmények tanulóinak tanórán kívüli ismeret- és tudásgyarapításának fejlesztését, valamint ennek érdekében a kulturális szolgáltatások, tevékenységek és a programkínálat bővítését.

A három milliárd forintos keretet tartalmazó *Cselekvő közösségek, aktív közösségi szerepvállalás* című projekt átfogó célja a társadalmi aktivitás növelése, a fejlesztésbe bevont településeken a közösségi szerepvállalás erősítése, a települések önkormányzatai, kulturális intézményei és lakosai közötti kapcsolatok erősítése, az együttműködés kultúrájának magasabb szintre emelése. Ezen belül a kiemelt cél, hogy a kulturális intézmények egyedi eszközeivel folyamatos szakmai-módszertani támogatást biztosítsanak a települések és azok kulturális intézményei, és/vagy civil szervezetei számára a társadalmi kohéziót erősítő, közösségfejlesztési folyamatok megvalósításához.

Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek címmel február elején indult az a kétmilliárdos program, amelyben országos módszertani fejlesztés keretében a múzeumok és könyvtárak kiemelt figyelmet fordítanak az oktatási intézményekre, az aktív, valamint a leendő pedagógusokra és a diákokra. Szolgáltatásaikat oly módon fejlesztik, hogy az új társadalmi-gazdasági igényeket kiszolgáló oktatási intézmények tevékenységét a saját eszközeikkel, illetve a múzeumi és könyvtári szakemberek felkészítésével támogatni tudják. Intézményeink működési környezete is több ízben jelentősen változott. Voltak és vannak összevonások az országos múzeumok körében, így

került sor az Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum létrehozására a két elődintézmény, az Országos Műszaki Múzeum és a Magyar Közlekedési Múzeum összevonásával. A megvalósítás, finoman fogalmazva, nem volt mentes a nehézségektől.

De a vidéki intézmények sorsa sem volt könnyebb. Hiszen 2012-ben a megyei múzeumi szervezeteket (sok más intézménnyel együtt) a megyei önkormányzatoktól a frissen létrehozott Megyei Intézményfenntartó Központok alá rendelték, majd, miután igen hamar kiderült, hogy ez a megoldás tarthatatlan, 2013-tól az ide tartozó muzeális intézmények többségét a helyi önkormányzat kezelésébe adták. A kettős fenntartóváltással járó számtalan adminisztrációs és egyéb teher a jelenlévők egy része számára ismert, de talán a többiek is el tudják képzelni. Mindemellett az elmúlt években a központi költségvetési források a meglévő, működő intézmények alapfeladatainak ellátására lényegében nem változtak, a fenntartók (elsősorban a helyi önkormányzatok) pedig igen különböző mértékű forrásokat biztosítanak számukra. Így szinte minden területen és minden szinten a pályázatokon való eredményes szereplés az egyetlen forrás, még a jogszabályokban előírt feladatok ellátásához is.

Mindez természetesen nem panasz, csak nagyon rövid és vázlatos helyzetbemutató. E változásokat Vámos Éva már nem intézményvezetőként, hanem beosztottként élte meg. De tudomásom szerint továbbra is mindent megtett az MMKM tudományos munkájának és nemzetközi kapcsolatainak fenntartásáért, fejlesztéséért. Tudományos kutató és tudományszervező munkáját is itthon és külföldön mindaddig folytatta, amíg betegsége ezt lehetetlenné nem tette számára.

Tevékenysége az Országos Műszaki Múzeumban

Nem tagadom, hogy azt a munkát, amit a múzeumban, különböző beosztásokban végzett, nem ismertem közelebbről. Azt tudom, hogy intézményvezetőként komoly tervei, elképzelései voltak az Országos Műszaki Múzeum jobb, korszerűbb munkájára, valamint arra, hogy méltóképpen elhelyezze s kiállításokon korszerűen láthatóvá tegye a múzeum értékes gyűjteményeit (melyekből sok kiállítás meg is valósult, persze más múzeumok és kiállítási helyszínek falai között). Sokat lobbizott, kért, vitázott, bizonyított, de ő sem tudta elérni a múzeumnak a témához és a gyűjteményekhez méltó állandó kiállító hely létesítését. Majd bekövetkezett az integráció, s ez őt személyében sem érintette kedvezően. Ráadásul éppen

abban az évben, amelyben kollégáival együtt a nagysikerű világkongresszust megszervezte.

„Szüntelenül készült valamire, szüntelenül figyelte környezete minden rezdülését, szüntelenül kereste a tennivalókat és ebben a turbulens világban érezte jól magát. Akkor volt elemében, ha tornyosultak körülötte a feladatok, legtöbb nemzedéktársunktól eltérően sohasem háritotta, hanem inkább kikövetelte magának a munkát. Hiába volt több mint tíz éven át egy igen tekintélyes intézmény főigazgatója, sohasem tudott igazán főnökké válni, nem tudott elszakadni a kisebb-nagyobb ügyek emberi vonatkozásaitól, nem tudott parancsolni, viszont annál inkább érezte át mások problémáit.” Búcsúztatásán olvastam fel e sorokat, melyeket közös barátunk, Pók Attila írt. Ennél jobban nem tudom összefoglalni azt a szerepet, amelyet negyven éven át a hazai múzeumügyben (sok egyéb terület mellett) Vámos Éva játszott. Mindig csodáltam energiáját, erejét, akarását. Most sem teszek mást. És biztos vagyok benne, hogy a magyar múzeumügy változásában benne van és benne lesz az ő tevékenységének számos eredménye is. Ennek jegyében köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Preservation of Values, Innovation, Museums. Éva Vámos in Hungarian Museology

Abstract:

The author was in a position to follow the development of Éva Vámos' work in the field of museology for nearly fifty years. Their activities were sometimes very close, even interwove. Both of them played important roles in the work of Hungarian museums, in interpreting their social functions, especially during the important political and social changes following 1989–1990. The most significant element of Éva' life and career was fidelity: her first and only workplace was the Hungarian Museum for Science and Technology, later Hungarian Museum of Science, Technology and Transport. She was also very active in the larger community of museums both in Hungary and internationally. The presentation gives a short summary of all these activities.